

О.В. ШИШКІНА, О.М. КАЛЬЧЕНКО
(УКРАЇНА, ЧЕРНІГІВ)
РИЗИКИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ І ЗАСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ
Чернігівський національний технологічний університет

Сформульовано актуальність дослідження екологічних ризиків в сфері екологічного туризму. Виявлено передумови розвитку екологічного туризму в Україні і появи екологічних ризиків. Запропоновано створення системи управління екологічними ризиками в межах певної рекреаційної території. Пропонується застосування таких фінансових інструментів спрямованих на мінімізацію ризиків як страхування, передача ризиків, створення реєстру ризиків, контроль та аудит ризиків.

The relevance of research in the field of environmental risk assessment of ecological tourism was formulated. Preconditions of development of eco-tourism in Ukraine and the emergence of environmental risks were identified. A creation of system the environmental risk management within a recreational area was proposed. It is proposed to use such financial instruments to minimize the risks as insurance, risk transfer, risk registry, control and audit risks.

Загострення екологічних проблем спричинених розвитком техногенного суспільства, нераціональним використанням невідтворюваних і відтворюваних природних ресурсів, спричинюють загострення глобальної екологічної кризи, а шляхи розв'язання цих проблем вимагають консолідації зусиль багатьох країн світу. В зв'язку з цим, екологічний туризм, як один із засобів вирішення екологічних проблем і збереження природних ресурсів, набуває популярності в усіх країнах світу. Саме орієнтація на екологічну складову спричинює підвищений попит на відвідування місць з не зміненим або мало зміненим природним середовищем. Аналіз численних опитувань туристів свідчить, що домінуючими мотивами туристських подорожей виступає прагнення людей до спілкування з природою.

Проблеми розвитку туризму в цілому і екологічного туризму зокрема розглядаються в наукових працях – В.Азара, К.Борисова, О.Бейдика, Т.Демура, Н. Дроздова, Т.Дьорова, В.Мацола та ін. Головна увага науковцями приділяється визначенню поняття екотуризм, виокремленню передумов і особливостей розвитку екотуризму в різних країнах тощо. Проте, окремі важливі питання, зокрема мінімізації екологічних ризиків, які визначають ефективність туристичної діяльності та ступінь задоволеності споживача наданою туристичною послугою, ще й досі залишаються поза увагою науковців і вимагають більш детального зосередження.

Екологічний туризм передбачає подорожі та відпочинок з метою ознайомлення з місцевою природою та історико-культурними пам'ятками та звичаями. Особливостями таких подорожей є здійснення м'якого впливу на навколишнє середовище, сприяння охороні природних ресурсів та збереженню місцевої історико-культурної спадщини. Тобто, екотуризм забезпечує покращення екологічного стану територій, відновлення та збереження природних екосистем, створення національних парків, заказників та заповідників.

Унікальність природно-рекреаційних та історико-культурних ресурсів України створюють передумови розвитку екологічного туризму, проте нормативно-правові й податкові особливості функціонування і розвитку суб'єктів господарювання, а також екологічна ситуація в окремих регіонах країни, в тому числі, ставлення людини до навколишнього середовища та інші фактори спричинюють низку ризиків, прояв яких може призвести до втрати прибутку (доходу, капіталу), тобто бути мати критичні або катастрофічні наслідки для економічного суб'єкта. З огляду на це, питання управління саме екологічними ризиками в сфері розвитку екологічного туризму набувають актуальності в умовах сьогодення.

Зважаючи на те, що екотуризм відіграє важливу роль в економічному піднесенні регіонів, здійснює позитивний вплив на розвиток інших галузей економіки, а активна участь місцевого населення в екологічних туристичних подорожах дозволяє отримати ними економічні та соціальні переваги від такої діяльності у вигляді збільшення числа робочих місць та доходів, питання управління екологічними ризиками доцільно розглядати у взаємозв'язку із економічними, соціальними та іншими ризиками. Це потребує створення зваженої системи управління

екологічними ризиками в межах певної рекреаційної території, яка повинна передбачати створення реєстру екологічних ризиків, забезпечення контролю і аудиту ризиків, що дозволить своєчасно застосовувати такі фінансові інструменти спрямовані на мінімізацію ризиків, як страхування, передачу ризиків туристичній компанії, диверсифікацію туристичних продуктів та інші і обумовлює доцільність подальших досліджень в даній сфері.